

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus III. An Deus possit esse causa peccati?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

alio iudicio & dictamine quandoque intervertitur, juxta illud: *Video meliora, probos, Deteriora sequor.*

7. *Objicies* tertio. Posito dictamine rationis practicae, quod hic & nunc mentiri sit peccatum, vel potest hoc stante dictamine voluntas facere oppositum, vel non? si non potest, non est formaliter libera; si potest, etiam poterit peccare nullo existente errore in intellectu, siquidem hoc dictamen est rectum.

Respondeo: Stante hoc iudicio practico, & interrupto per alium actum consequentem, non posse voluntatem nisi in contrarium, absque tamen praedictio libertatis, eo quod haec impotentia tantum sit consequens, non antecedens, utpote ex ipsa voluntatis applicatione descendens.

8. *Objicies* quarto varia absurda; primo, quod nullus Angelus potuisset peccare, quia cum haberent plenam notitiam omnium agibilibus, nullus error aut ignorantia locum in ipsorum intellectu habere potuit. *Secundo*, quod nulla amplius foret distinctio inter peccata ex ignorantia, malitia, & infirmitate, cum omnia peccata forent ex ignorantia. *Tertio*, quod quilibet peccans esset haereticus; quia judicare hoc esse eligendum, quod est contrarium rectae rationi, est iudicium haereticum: sed quilibet peccans ratione pravii erroris haberet tale iudicium: ergo.

Respondeo negando sequelam triplicem. Et ad 1. dico, non potuit in Angelis esse error formalis, concedo; virtualis nego. de quo ex instituto in Tract. de Angelis dixi.

Ad 2. nego sequelam: nam licet ista peccata conveniant in ultimi iudicii errore, differunt ta-

men in modo inferendi & causis ad illud dependentibus; nam qui peccat ex malitia, differt à peccante per infirmitatem, quod iste cadit impulsus vehementi passione, non ille; à peccante verò per ignorantiam, quod iste caret requisita scientia speculativa & in subsumendo; at verò peccans ex malitia deficit in actuali solum scientia ultimata iudicii: e.g. qui ex ignorantia vincibili frangit jejunium, peccat in hoc, quod ex negligentia culpabili non subsumit; Hodie est dies jejunii: ergo est jejunandum. Qui verò ex malitia frangit jejunium, habet iudicium conscientiae, quod sit jejunandum; nihilominus tamen à concupiscentia abstractus & illectus diverit intellectum, & dicit: Non obstante prohibitione legis esse delectabile hic & nunc comedere. Quae ignorantia vocatur malae electionis, eo quod ratio dicitur esse eligendum, quod tamen per scientiam praviam scit non esse praesuo opposito eligendum.

Ad tertium quoque negatur sequela & major, hoc judicare explicitè, speculativè, & in actu signato, est haereticum, concedo; implicitè, practice, & in actu exercitio, seu ex modo operandi, nego maj. & pariter distincta minor, nego consequentiam. Ordinariè nimirum contingit error in ratione, non quod ex parte objecti intellectus formaliter conjungat praedictum dissonantiae & difformitatis legalis cum eligibilitate; sed quod dicitur objectum delectabile esse amplectendum, neglecta advertentià rationis & admonitione conscientiae de illicitate objecti, quod dictamen non est fidei, sed prudentiae contrarium.

ARTICULUS III.

An DEUS possit esse causa peccati?

SUMMARIUM.

1. *Doctrina fidei.*
2. *Ratio impeccabilitatis Divinae.*
3. *Rationes, cur à DEO peccatum causari nequeat.*
4. *Testimonia S. Script. ab haereticis objecta exponuntur.*
5. *Quomodo DEUS dicatur, creare malum?*
6. *Et vasa facere in contumeliam?*
7. *Præceptum aliquando accipitur pro permissione.*
8. *Quomodo DEUS sit causa obdurationis?*
9. *Objectiones haereticorum.*
10. *Peccata tantum cadunt sub providentiam permissivam.*
11. *Ex amore penitentiae non rectè inferitur voluntas peccati.*
12. *Peccata nec sunt DEO volente, neque nolente.*
13. *Potentia peccandi quatenus defectiva non est à DEO.*

§. I.

Statuitur negativa.

1. *Quaestio* potest institui, an DEUS sit causa physica, vel moralis peccati: Secundò vel quoad materiale, vel quoad formale peccati; directè, vel indirectè; per se, aut in se, vel per a-

lium, & in alio? Nunc de peccato formaliter, & unà cum ratione malitiae accepto, fit

CONCLUSIO. *DEUS nec ipse peccare, neque in alio peccatum directè, vel indirectè aut per accidens ullà ratione causare potest.* S. D. q. 79. a. 1. & est de fide ex Deut. 23. *DEUS absque ulla iniquitate justus & rectus.* 1. Jo. 3. *Peccatum in eo non est.* Et Pl. 5. *Non DEUS volens iniquitatem tu es.* Jacob. *Odio sum DEO impius, & impietas ejus.* Et alibi passim. *Definitio* hujus articuli habetur in Trid. Sess. 6. Can. 16.

Ratio primae partis est primò. Omne peccatum est defectus à prima regula, & ultimo fine: sed est impossibile, ut DEUS in operando deficiat à prima regula, & ultimo fine; deficeret enim à se ipso, cum ipse sit prima morum regula, & finis ultimus. Secundò. Infinita bonitati & sanctitati repugnat quodcumque malum morale, & cum infinita perfectione repugnat qualibet imperfectio: sed peccatum quodlibet est defectus moralis: ergo.

Ratio alterius partis est primò. Omne peccatum est aversio à DEO: sed est impossibile ut DEUS ullo modo faciat alicujus voluntatem à se averti; ergo est impossibile, ut DEUS ullo modo causet

causet peccatum. Secundò, Quicquid est à DEO, est ordinabile in DEUM, siquidem rationes primi principii & ultimi finis convertuntur: sed implicat, peccatum ordinari in DEUM: ergo implicat, ut aliquà ratione sit à DEO. Tertio. Infinità Sanctitati, quà major & melior excogitari non potest, non minus repugnat omnis directà, vel indirecta malitia, quàm infinita veracitati repugnet omnis directà vel indirecta falsitas; ergo sicuti DEUS nec directè nec indirecta potest esse causa mendacii, sic neque directè neque indirectè potest esse causa peccati.

§. II.

Solvuntur objectiones.

4. **O**bjicies ex autoritate S. Script. primò illa testimonia, in quibus dicitur, quòd DEUS decreverit, vel creaverit mala, ut Il. 45. *Faciens pacem, & creans malum.* Gen. 47. ubi Joseph suæ venditionis crimen in Divinam voluntatem refert: *Non vestro consilio, sed DEI voluntate huc missus sum.* Sicur & Crucifixio Christi A. & 2. & 4. illuc refertur: *Convenerunt facere, quæ manus tua, & consilium tuum decreverunt fieri.*

Secundò illa loca, in quibus dicitur DEUS *creare impios in ostensionem suæ justitiæ* ut Prov. 6. & Sap. 14. *Et aliqua vasa facere in contumeliam* ut Rom. 9.

Tertio illa, in quibus videtur DEUS præcipere, vel intelligere ad peccata: ut cum 2. Reg. c. 16. dicitur. *Dominus præcepit Semei ut malediceret David.* & Jo. 13. Christus ad Judam: *Quod facis, fac citius.*

Quartò. Illa, in quibus dicitur, DEUS homines indurare, vel excæcare, ut Exod. 7. Il. 6. & 63. Rom. 9. excæcatio, aut induratio, est ipsum peccatum finalis impenitentia, quo peccatores obstinatè reculant penitentiam agere.

5. Respondeo ad primi generis autoritates, cum DEUS dicitur facere vel creare malum, id intelligi non de malo culpæ, sed pœnæ, quod in se ali-quod bonum, & tantum respectivè malum dicitur, nempe respectu illius, quem privat aliquo bono & commodo. Quod attinet ad Josephi venditionem, & Christi crucifixionem, tunc, si illæ actiones sumantur formaliter, moraliter, & activè, sive ex parte vendentium, & crucifigentium, referuntur in DEI voluntatem permissivam talis peccati in specialem finem prædestinatricis providentiæ DEI, prout in prima parte dictum: si verò materialiter sumantur, prout sunt actiones quædam physicae, sic pertinent ad decretum positivum, ut ex sequenti articulo patebit.

6. Ad textus secundi generis Respondeo, sensum esse, quòd DEUS aliquos homines creaverit, quos ob finem ostendendæ suæ justitiæ in extremo die judicii [qui dicitur dies malus] decreto permissivo sinit in impietatem labi, & in illa mori. Similiter Apostoli sensus est, quòd ex totâ massâ generis humani per Adami peccatum vitiatâ, & in contumeliam redactâ, DEUS aliquos voluerit gratuitâ misericordiâ in vasa honoris per prædestinationem assumere, & eligere; alios verò per indebiti beneficii denegationem in eadem massâ perditionis relinquere: non verò quòd ob finem

damnationis & contumeliæ voluerit aliquos homines condere.

Ad autoritates tertii generis Respondeo, idem Tò præceptum accipi pro permissione, quæ admodum & Marci 10. lex Judæis permittere illud bellum repudiî præceptum vocatur. Unde illa quoque verba, *quod facis, fac citius*, non sunt voces imperantis, sed permittentis, animique precipitundinem ad patiendum ostendens; prout exponit S. Leo. l. 7. de pass. dicens: *Vox hæc non jubentis est, sed sciens, nec trespici, sed parati, qui habens omnem temporum potestatem, ostendit se moram non facere traditori, & sic ad redemptorem mundi paternam exequi voluntatem, ut faceret, quod à persequentibus parabatur, nec impeteret, nec timeret.*

Ad quarti generis testimonia Respondeo, excæcationem ac indurationem accipi posse in sensu duplici, primò ut excæcatio significet pravum affectum animi, veritatis evidentè manifestate lumen recipere nolentis; & ut obduratio significet pravum animi affectum media ad penitentiam & salutem consequendam oblata pertinaciter respuentis. Secundò minus proprie accipiuntur pro subtractione gratiæ illuminantis, & emollientis cor hominis, ad quam consequitur obstinatio hominis in malo. In primo sensu DEUS non est causa obdurationis & excæcationis, licet enim sunt ipsum peccatum impenitentia, quod sæpius in S. Script. reprehenditur, uti Rom. 1. *Secundum duritiam tuam, & impenitentiam tuam, rebusaurias tibi iram.* In altera acceptione DEUS dicitur indurare & excæcare indirectè & negativè, non positivè, ut habet S. D. q. 79. a. 1. Et D. Aug. ep. 105. dicens: *Nec obdurat DEUS impertiendo malitiam; sed non impertendo misericordiam.* Quo modo intelligenda sunt loca S. Script. in quibus DEUS obdurat & excæcat dicitur.

Objicies etiam ex ratione primò. Quicquid DEUS vult, hoc causat; nam omnia quæcumque voluit, fecit; sed peccata vult: ergo causat. Minor probatur. Quicquid cadit sub DEI providentiâ, est aliquo modo volitum à DEO: sed peccata cadunt sub DEI providentiâ: ergo sunt aliquo modo directè, vel indirectè volita à DEO.

Confirmatur. Peccata aut sunt DEO volente, aut nolente: sed non sunt DEO nolente; nam ejus voluntati quis resistit? ergo sunt DEO volente. Secundò. A quo est potentia operandi, eidem rectè tribuitur operatio; quòd enim est causa causæ, est causa causati: sed potentia peccandi est à DEO: ergo etiam ipsum peccatum. Minor probatur: Potentia peccandi est liberum arbitrium habens indifferentiam contrarietatis ad bonum & malum: sed hoc est à DEO: ergo.

Respondeo ad 1. negando min. nam velle à DEO significat voluntatem positivam, quæ DEUS de peccatis non habet. Probationem distingo: Quicquid cadit sub providentiâ approbantem, est directè vel indirectè à DEO volitum, concedo; quod cadit sub providentiâ tantummodo permittentem, nego maj. sed peccata cadunt sub providentiâ permittentem

concedo; sub approbationem nego min. & consequentiam.

Instabis: Pœnitentia cadit sub providentiam approbationem: ergo etiam peccata. Antecedens patet: quia pœnitentia est effectus prædeterminationis. Consequentia probatur: Efficax intentio & amor finis est etiam virtualis amor illorum omnium, quæ sunt necessaria ad positionem & existentiam finis: sed pœnitentia sine peccatis non potest existere, cum sit essentialiter virtus destructiva peccati: ergo cum DEUS efficaciter intendat pœnitentiam, etiam positivè vult ipsa peccata.

11. Respondeo negando consequentiam, ejusque probationem distinguo: Efficax intentio finis est simul amor virtualis eorum, quæ sunt necessaria ad positionem finis, si sunt necessaria tanquam amata propter intrinsicam suam bonitatem, concedo; si sunt necessaria tanquam permilla solum, nego. Sed peccata sunt necessaria ad positionem & existentiam pœnitentiæ, tanquam permilla, concedo; tanquam amata, nego minorem & consequentiam.

Ratio est: quòd tunc solum inrenio finis est amor virtualis eorum, quæ sunt necessaria ad positionem finis, quando ista sunt in se amabilia, &

causabilia ab intendente finem, & ex intentione finis non tantum logicè & illativè, sed etiam causaliter consequuntur: sed peccata non sunt causabilia à DEO intendente finem, nec amabilia; neque sequuntur causaliter, sed solum illativè ex intentione finis: adeoque efficax intentio pœnitentiæ non est simul amor, aut voluntas virtualis peccatorum.

Ad confirmationem nego maj. peccata enim sunt, DEO propriè neque volente, neque nolente, sed permittente: voluntas autem permissionis DEUM non simpliciter volentem denominat. Dixi, *propriè*, nam latius loquendo & cum addito dici potest, peccata fieri DEO volente permittere, seu volente per voluntatem permissionis, & illa fieri DEO nolente, secundum voluntatem signi, in quantum peccata prohibet, odit & punit.

Ad secundum datâ, non concessâ maj. distinguo 1. min. potentia peccandi, quatenus defectiva & ut formaliter est potentia peccandi, nempe liberum arbitrium, est à DEO, nego: quatenus effectiva, & sic causa illius quod est materiale in peccato, concedo: ergo & peccatum est à DEO, quoad materiale, & quatenus est effectus, concedo; quoad formale, & quatenus est defectus, nego consequentiam.

ARTICULUS IV.

An materiale peccati physice, vel moraliter sit à DEO?

SUMMARI A.

1. DEUS non est moralis causa peccati materialis.
2. Disparitas, cur physica causalitas DEI possit attingere actum peccati sine malitia, non item causalitas moralis.
3. DEUS physice influit in materiale peccati.
4. Objectiones.
5. Solvuntur.
6. DEUS non propterea est author peccati, quia concurrat ad materiale & actum ipsius.
7. Ille concursus est prævius.
8. Ratio hujus præmotionis non est virtus præcisi-va Divini concursus.

§. I.

Removetur causalitas moralis.

1. CONCLUSIO PRIMA. Actus, seu materiale peccati non est à DEO, tanquam a causa morali.

Ratio est primò. Quia moraliter causare actum peccati, est illum causare per modum suadendi, consulentiis, jubentis: sed implicat, hoc modo actum peccati à DEO causari: ergo. Minor probatur: tum quia suadendo inducere ad actum peccati est aliquem tentare & implanare, quâ de causâ dæmon dicitur homines tentare & causare peccatum: sed DEUS neminem tentat, ac implanat: ut habetur Jac. 1. & Eccles. 1. 5. ergo. Tum quia sequeretur, quòd DEUS in eodem genere causa, & circa idem objectum haberet duas contrarias voluntates: nam ut causa moralis ex hypothesi suaderet actum peccati, & simul dissuaderet, ac prohiberet, uti constat: ergo.

Ratio est secundò. Si DEUS voluntatem moveret ad actum peccati per modum causæ moralis, moveret ad actum, quatenus modo morali ab ipsa eliciendum: sed hoc modo movere non potest: ergo. Major probatur: quia moralis causa non aliter movet, quàm proponendo agenti objectum, ut circa illud liberè se determinare possit. Minor quoque probatur: Actus peccati quatenus procedit à voluntate moraliter operante, sic defectuosè procedit: sed implicat, ut voluntas à DEO moveatur ad actum, quatenus defectuosè eliciendum: ergo etiam implicat, voluntatem à DEO moveri ad actum sub ratione principii moralis eliciendum.

Dices: DEUS causalitate physica attingit actum peccati, quin tamen eadem attingat formalem peccati malitiam: ergo pariter moralis causalitas ipsius hoc modo poterit attingere actum, & materiale peccati.

Respondeo negando consequentiam: quia malitia peccati non sequitur ex vi voluntatis, tanquam principii physici, bene autem ex vi voluntatis, tanquam principii moralis defectivi, e. g. blasphemia in amente, qui non agit ut principium morale, non habet malitiam moralem, habet tamen in alio compote rationis, qui operatur ut agens morale cum defectu regulæ rectæ rationis: sed, ut statim dicemus, DEUS suâ physica causalitate voluntatem tantum movet intra lineam physicam, seu quatenus est principium physicum talis actionis, & sic nullo modo attingit malitiam moralem, quæ non sequitur ex vi principii u physice operantis: e contra si moveret moral

cau-